

PROGRAM
WCZESNEGO WYKRYWANIA WAD SŁUCHU I WZROKU WŚRÓD
UCZNIÓW KLAS I SZKÓŁ PODSTAWOWYCH
Z TERENU GMINY I MIASTA DRZEWICA
NA LATA 2016-2018

Okres realizacji:
2016-2018

Autor programu:
Gmina i Miasto Drzewica, ul. Stanisława Staszica 22, 26-340 Drzewica

DRZEWICA

PROGRAM
WCZESNEGO WYKRYWANIA WAD SŁUCHU I WZROKU
WŚRÓD UCZNIÓW KLAS I SZKÓŁ PODSTAWOWYCH
Z TERENU GMINY I MIASTA DRZEWICA
NA LATA 2016-2018

I Opis problemu zdrowotnego

Zmysły słuchu i wzroku są istotnymi narzędziami komunikacji człowieka z otaczającym go światem zewnętrznym. Poprzez narządźcia receptorowe i słuchowe poznajemy kształty, barwy, fale dźwiękowe oraz wyrażamy stany emocjonalne poprzez krzyk, płacz czy śmiech. Uszkodzenie zmysłów słuchu i wzroku powoduje nieprawidłowy rozwój procesu komunikatywnego. Oko oraz ucho są najistotniejszymi przekąźnikami informacji odbieranymi ze środowiska, które są dostarczane do mózgu i tam przetwarzane. Wadliwe organy słuchu i wzroku mogą spowodować błędne interpretowanie danych przez mózg dziecka. Taka sytuacja przyczynia się również do upośledzenia mowy dziecka i występowania wad mieszanych wpływających na dalszy rozwój intelektualny. Wczesne wykrywanie wad słuchu i wzroku oraz ich korekcja ma istotny wpływ na sukcesy szkolne a następnie zawodowe naszych podopiecznych.

Wraz z postępem cywilizacyjnym jesteśmy coraz bardziej narażeni na degradacje słuchu spowodowane dużą ilością otaczających nas decybeli. Defekty słuchu mogą mieć różny charakter i źródło powstania. Era cyfryzacji w jakiej żyjemy w dużym stopniu ułatwia funkcjonowanie życia codziennego ale jednocześnie wpływa na nasze zdrowie poprzez degradację wzroku np. nadmierne spędzanie czasu przed telewizorem i komputerem. Do najczęstszych wad wzroku występujących u dzieci zalicza się :

astygmatyzm - objawia się trudnościami w ogniskowaniu widzianych obiektów, polega na różnej sile załamywania równoległych promieni świetlnych w dwóch różnych płaszczyznach (np. pionowej i poziomej) układu optycznego oka.

krótkowzroczność - powoduje nieostre widzenie z dużych odległości przy stosunkowo dobrym widzeniu z bliska lub z niewielkiej odległości. Wada najczęściej rozwija się u osób od 10 do 30 roku życia.

nadwzroczność - powodem dalekowzroczności jest to, że gałka oczna jest zbyt krótka lub rogówka zbyt płaska. Ostry obraz powstaje za siatkówką. Jest to najczęściej spotykana wada u dzieci.

zez - polega na nieprawidłowym ustawieniu osi widzenia w kilku pozycjach spojrzenia. Przyczyny tej choroby nie są do końca znane.

Dzieci w wieku 6-7 lat często są narażone na choroby zakaźne takie jak świnka, odra czy półpasiec. Powikłania pochorobowe mogą doprowadzić do poważnego uszkodzenia słuchu dziecka. Najczęściej występującymi wadami słuchu u dzieci w wieku wczesnoszkolnym są:

choroby zapalne ucha środkowego,
nawracalne wysiękowe zapalenie ucha,
przerośnięty migdałek gardłowy,
zatkanie ucha przez czop woskowinowy.

Nieleczone i zaniedbane infekcje mogą doprowadzić do ubytku słuchu dziecka często w stopniu nieodwracalnym a nawet głuchoty.

Należy pamiętać, że organizm dziecka w wieku 6-7 lat rozwija się bardzo dynamicznie i wymagana szczegółowej kontroli zdrowia w celu wykrycia ewentualnych nieprawidłowości w fazie początkowej.

Prawidłowe funkcjonowanie narządów słuchu, wzroku i mowy stanowią podstawę komunikacji społecznej oraz rozwoju współczesnego społeczeństwa informacyjnego. W odniesieniu do dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym, zaburzenia w zakresie funkcjonowania narządów zmysłów są jedną z głównych przyczyn opóźnień w nauce, trudności w nabywaniu umiejętności językowych, inteligencji oraz w efektywnym komunikowaniu się z otoczeniem - w szkole i poza nią.

Badania u dzieci rozpoczynających naukę szkolną, prowadzone od wielu lat przez Instytut Fizjologii i Patologii Słuchu we współpracy z jednostkami naukowymi z Polski oraz innych krajów, wykazały, że:

- co piąte dziecko ma różnego rodzaju problemy ze słuchem
- co trzecie dziecko wykazuje problemy ze wzrokiem
- co czwarte dziecko wykazuje zaburzenia artykulacji

Alarmujący jest też fakt, że 60% rodziców dzieci, u których stwierdzono jakiś niedosłuch, nie było świadomych istnienia problemu.

Jednym z najskuteczniejszych narzędzi pozwalających na wczesne rozpoznawanie dzieci zagrożonych trudnościami w uczeniu się z powodu zaburzeń słuchu, wzroku i mowy są powszechne badania przesiewowe. Umożliwia to podjęcie właściwej interwencji i terapii – najpóźniej w momencie rozpoczęcia nauki w szkole.

W trosce o zdrowie najmłodszych mieszkańców Gmina i Miasto Drzewica postanowiła wprowadzić na swoim terenie przesiewowe badania otolaryngologiczne i okulistyczne uczniów I klas szkół podstawowych.

II Cele programu

Cel główny programu:

Zapobieganie rozwojowi chorób słuchu i wzroku poprzez systematyczne specjalistyczne badania kontrolne u dzieci. Celem głównym jest również przekazanie wiedzy na temat istoty badań przesiewowych rodzicom w celu stałej kontroli zdrowia ich dzieci.

Cele szczegółowe programu:

- 1) wpływ na poprawę stanu zdrowia dziecka poprzez postawienie dokładnej diagnozy oraz skierowanie na ewentualne dalsze leczenie w ramach świadczeń NFZ,
- 2) wpływ na rozwój edukacyjny uczniów poprzez niwelowanie wad słuchu i wzroku, które przeszkadzają w nauce,

- 3) zwiększanie świadomości rodziców na temat istoty zagrożeń jakie niosą nieleczone choroby słuchu i wzroku,
- 4) monitorowanie skuteczności programu poprzez wykonywanie co roku wizyt kontrolnych dzieci z grup ryzyka.

Oczekiwane efekty:

- 1) zapobieganie następstwom nieleczonych wad słuchu i wzroku,
- 2) systematyczność wykonywania badań kontrolnych przez dzieci po zakończeniu programu,
- 3) zwiększenie świadomości mieszkańców na temat istoty badań przesiewowych,
- 4) utrzymanie wysokiego poziomu zgłaszalności się beneficjentów do programu,
- 5) wykluczenie rozwoju choroby i uniknięcie w następstwie kosztów związanych, z ewentualnym leczeniem zaawansowanych stanów chorobowych.

III Adresaci programu

Głównymi adresatami programu są dzieci zamieszkujące na terenie Gminy i Miasta Drzewica. Wady słuchu i wzroku wpływają na rozwój edukacyjny, dlatego badania przesiewowe powinny rozpocząć się wraz z rozpoczęciem nauki szkolnej tj. od I klasy szkoły podstawowej. Gmina i Miasto Drzewica planuje objąć zakresem programu 100% **populacji** uczniów klas I szkoły podstawowej.

Na terenie gminy znajduje się pięć szkół podstawowych, do których uczęszcza w roku szkolnym 2016/2017 **104 pierwszoklasistów**.

Liczba uczniów klas I w poszczególnych placówkach w roku szkolnym 2016/2017

	liczba dzieci
Szkoła Podstawowa im. Polskich Olimpijczyków w Drzewicy	50
Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Radzicach Dużych	14
Szkoła Podstawowa w Brzustowcu	23
Szkoła Podstawowa im. Stefana Żeromskiego w Domasznie	10
Szkoła Podstawowa w Idzikowicach	7

Przewidywana liczba uczniów I klas szkół podstawowych w roku szkolnym:

- 2017/2018 - 93 uczniów
- 2018/2019 - 85 uczniów

IV Organizacja programu

Program zakłada dwa etapy działań: edukację i badania przesiewowe.

Realizator programu wyda materiały edukacyjno-informacyjne (ulotki, plakaty), które zostaną przez nauczycieli rozpropagowane wśród rodziców i opiekunów prawnych dzieci. Przeprowadzenie badań przesiewowych poprzedzone będzie spotkaniem w formie prelekcji, na której lekarz specjalista przybliży istotę profilaktyki wad słuchu i wzroku wśród dzieci. Warunkiem uczestnictwa w programie będzie pisemne wyrażenie przez rodziców lub opiekunów zgody. W celu zwiększenia zainteresowania programem Gmina i Miasto Drzewica przeprowadzi kampanię promocyjną w środowisku lokalnym poprzez zamieszczanie informacji na stronie internetowej oraz przez Samorządowy Informator SMS.

Kryteria i sposób kwalifikacji do programu:

- uczniowie I klas szkół podstawowych
- zamieszkanie na terenie gminy Drzewica
- pisemna zgoda rodziców, opiekunów

Realizatorzy programu:

- Gmina i Miasto Drzewica
- Podmioty lecznicze
- Placówki oświatowe z terenu gminy Drzewica.

Program realizowany jest etapami, na które składają się:

- 1) Gmina Drzewica działając na podstawie art. 48 b ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych wyłoni każdego roku realizatora programu zdrowotnego w drodze konkursu ofert,
- 2) Badania przesiewowe zostaną poprzedzone kampanią informacyjną skierowaną do rodziców i opiekunów prawnych dzieci. Gmina i Miasto Drzewica przy współpracy ze szkołami podstawowym z terenu gminy wyznaczy terminy spotkań z rodzicami dzieci kwalifikującymi się do programu.
- 3) Podstawą do wykonania badań jest otrzymanie przez realizatora zadania zgody od rodziców na wykonanie badań kontrolnych słuchu i wzroku. Wzór zgody stanowi Załącznik nr 1 do niniejszego programu. Realizator programu sporządzi listy uczniów zakwalifikowanych do badań.
- 4) Określa się sposób wykonania badań:
 - a) realizator programu przed wykonaniem zadania przy współpracy ze szkołami ustali harmonogram wykonywania badań,
 - b) badania zostaną wykonane indywidualnie na specjalistycznym sprzęcie medycznym,

c) wyniki badań i ewentualne skierowanie na dalsze leczenie zostanie przekazane przez lekarzy danej poradni rodzicom dzieci.

Określa się rodzaje wykonywanych badań w ramach programu w podziale na:

1) Okulistyczne

- a) badania ostrości wzroku do dali i bliży za pomocą podświetlanych tablic,
- b) komputerowe badanie wzroku

2) Otolaryngologiczne

- a) przesiewowa audiometria tonalna będąca badaniem subiektywnym słuchu,
- b) otoskopia
- c) ogólne badanie lekarza otolaryngologa wraz z wywiadem.

Dzieci, u których zostaną wykryte wady słuchu i wzroku zostaną skierowane na dalsze leczenie w ramach świadczeń finansowanych z NFZ.

Gmina i Miasto Drzewica zastrzega sobie prawo wglądu do aktualnej polisy ubezpieczeniowej oraz dokumentacji potwierdzającej uprawnienia personelu do wykonywania przesiewowych badań wymienionych w złożonej przez niego ofercie.

V Koszty programu

Określa się składowe koszty programu:

- 1) przeprowadzenie kampanii informacyjnej w terenie np. ulotki, plakaty, zakup materiałów informacyjnych,
- 2) zorganizowanie pogadanki lekarskiej z opiekunami, rodzicami dzieci,
- 3) usługa badania lekarskiego,

Średni koszt kompletu badań otolaryngologicznych i okulistycznych na jednego ucznia wyniesie ok **65 zł**. Przy założeniu objęcia 100% populacji programem roczny koszt realizacji zadania w 2016 roku wyniesie ok. **6.760 zł**. Ponadto Gmina i Miasto Drzewica w ramach działań informacyjno-edukacyjnych poniesie koszt **ok 3 tys. zł** ze środków budżetu Gminy i Miasta Drzewica. Realizator programu, który wygra konkurs ofert otrzyma środki pieniężne z Gminy i Miasta Drzewica w formie dotacji celowej na przeprowadzenie badań przesiewowych oraz przeprowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnej wśród rodziców.

Rok szkolny	Liczba dzieci	Koszt programu	Koszt promocji	Razem
2016/2017	104	6.760,00 zł	3 000,00 zł	9.760,00 zł
2017/2018	93	6.045,00 zł	3 000,00 zł	9.045,00 zł
2018/2019	85	5.525,00 zł	3 000,00 zł	8.525,00 zł

VI Monitorowanie i ewaluacja

Realizator programu będzie weryfikował stosunek faktycznie przebadanych dzieci do ilości populacji zakwalifikowanej do programu. Satysfakcjonującym wynikiem będzie przebadanie 80% uczniów zakwalifikowanych do projektu.

Po zakończeniu badań rodzice uczniów otrzymają ankiety dotyczące jakości i potrzeby projektu. Wzór ankiety stanowi Załącznik nr 2 do niniejszego programu. W trakcie realizacji zadania Gmina i Miasto Drzewica zastrzega sobie prawo do kontroli wydatkowania środków publicznych przez realizatora.

VII Okres realizacji programu

2016 –2018 (program trzyletni)

Przewodniczący
Rady Gminy i Miasta
w Drzewicy
Marian Kaluźny

Zgoda na bezpłatne badania przesiewowe słuchu, wzroku.

Imię i nazwisko rodzica/opiekuna

Adres do korespondencji.....

Ja, niżej podpisany/a wyrażam zgodę na wykonywanie u mojego dziecka wymienionych poniżej bezpłatnych badań słuchu, wzroku, w ramach realizacji Program wczesnego wykrywania wad słuchu i wzroku wśród dzieci w Gminie Drzewica na lata 2016-2018.

Uwaga: prosimy o zaznaczenie krzyżykiem badań, na które wyrażają Państwo zgodę

badania słuchu

badanie wzroku

Imię i nazwisko PESEL.....

Uczeń klasy Szkoły

w.....

.....
(data) podpis rodzica/prawnego opiekuna

ANKIETA na rok

weryfikująca funkcjonowanie „Programu wczesnego wykrywania wad słuchu i wzroku wśród dzieci w Gminie Drzewica na lata 2016-2018”.

Szanowni rodzice i opiekunowie prawni,

Chcąc jak najlepiej odpowiedzieć na Państwa potrzeby wynikające z realizacji programów zdrowotnych na terenie Gminy Drzewica zwracamy się z uprzejmą prośbą o wypełnienie krótkiej ankiety, której wyniki posłużą właściwemu zaplanowaniu działań wspierających poprawę zdrowia dzieci z terenu gminy.

1. Jak oceniacie Państwo inicjatywę związaną z przeprowadzeniem badań przesiewowych dzieci pod kątem wykrywania wad słuchu i wzroku? Proszę wybrać jedną odpowiedź.

- bardzo dobrze
- dobrze
- ani dobrze, ani źle,
- źle
- bardzo źle

2. Czy Państwa zdaniem przesiewowe badania słuchu i wzroku dzieci realizowane przez Gminę Drzewica są konieczne

- tak
- nie
- nie wiem

3. Jakie są Państwa zdaniem główne problemy związane z realizacją Programu ? Proszę wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi:

- niewystarczające zasoby ludzkie do obsługi pacjentów podczas badania,
- zbyt długi czas oczekiwania pomiędzy badaniami
- niemiła obsługa realizatorów programu
- brak informacji na temat wyników badań
- zbyt mała ilość przeprowadzonych badań
- nie zidentyfikowano problemów podczas realizacji Programu
- trudno powiedzieć
- inne (jakie?)

4. Co ile lat Państwa zdaniem powinny być powtarzane badania przesiewowe pod kątem wykrywania wad słuchu i wzroku ?

- co rocznie
- co 2 lata
- co 3 lata

5. Co zmienilibyście Państwo w realizacji Programu ?

.....

.....

.....

6. Jakie Państwa zdaniem inne programy zdrowotne powinny być wdrożone do realizacji przez Gminę Drzewica.

.....

.....

.....